

2020 m. gruodžio 18 d. vyko viešoji konsultacija dėl „Kurk Lietuvai“ projekto „Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo ekosistemos stiprinimas“ tarpinių rezultatų. Projektas vykdomas su Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija ir Užsienio reikalų ministerija. Viešoji konsultacija vyko diskusijų formatu aptariant tarpinę projekto ataskaitą ir joje pateiktas 12 rekomendacijų. Konsultacijoje dalyvavo virš 60 žmonių – ekspertų, institucijų, nevyriausybinų organizacijų ir verslo atstovų. Diskusijas moderavo LR Prezidento patarėjas Sigitas Mitkus.

Įvadinėje dalyje diskutuota apie Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo politiką, jos vaidmenį užsienio politikoje, bei Lietuvos institucijų bendradarbiavimo svarbą stiprinant jos veiksmingumą. Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerė Giedre Balčytė pažymėjo didelę vystomojo bendradarbiavimo, kaip užsienio politikos įrankio, reikšmę stiprinant Lietuvos tarptautinius santykius. Kanclerė taip pat pabrėžė strateginių kryptių būtinybę šioje politikoje ir nevyriausybinių ir verslo sektorių atstovų dalyvavimo joje svarbą. Lietuvos Respublikos Seimo narys ir Užsienio reikalų komiteto pirmininkas Žygmantas Pavilionis, prisijungdamas prie diskusijos pritarė, kad vystomojo bendradarbiavimo politikoje yra svarbu numatyti veiklos sritis, kuriose Lietuva yra labiausiai pažengusi ir turi gerą tarptautinę reputaciją, įskaitant paramą demokratijai. Europos Parlamento narė Rasa Juknevičienė diskusijos metu išreiškė būtinybę skirti papildomą dėmesį Europos Sąjungos vykdomai vystomojo bendradarbiavimo politikai. Europarlamentarės teigimu, Lietuva turi galimybių stiprinti savo vystomojo bendradarbiavimo politiką, artimai susiejant ją su Europos Sąjungos prioritetais ir prisidedant prie jų įgyvendinimo. Užbaigiant įvadinę diskusiją, Užsienio reikalų ministerijos Vystomojo bendradarbiavimo departamento direktorė Rasa Kairienė paminėjo, kad vystomojo bendradarbiavimo politikos pokyčiai turi būti svarstomi kartu su visomis valstybės institucijomis. Direktorė taip pat užsiminė apie geografinių ir tematinių veiklos prioritetų svarbą siekiant įgyvendinti šią politiką tose srityse, kuriose yra turima daugiausia galimybių vykdyti sėkmingą bendradarbiavimą.

1 diskusija

Pirmosios diskusijos tema: institucinė sąranga ir ekosistema. Buvo aptariamose 1-4 tarpinės ataskaitos rekomendacijos: sukurti du strateginio pobūdžio dokumentus VB politikai (veiklos kryptis ir veiksmų planą); apsispręsti dėl daugiau vystomojo bendradarbiavimo politikos veiksmingumo vertinimo rodiklių; kurti palankesnes sąlygas verslo įsitraukimui į vystomojo bendradarbiavimo politiką ir taip pat apsvarstyti visuomenės informavimo ir kitus komunikacinius vystomojo bendradarbiavimo politikos klausimus. Diskusijoje dalyvavo nevyriausybinių organizacijų, institucijų ir verslo asociacijos atstovai ir ekspertai.

Ekspertai minėjo, kad ambicija pokyčiui yra svarbi ir taip pat vertinga svarstyti apie (naujo) Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo naratyvo kūrimą, paminėtas palankus ir reikšmingas dabar augantis aukšto lygio dėmesys. Ekspertai minėjo kompetencijų problemą – vystomojo bendradarbiavimo politikai reikalinga ne tik didinti oficialios paramos vystymuisi lėšas ir finansavimą, tačiau ir ieškoti būtų geriau suprasti kaip visiems veikėjams šioje srityje veikti, kaip užtikrinti sąveikas tarp skirtingų ekosistemos dalyvių – institucijų, NVO, verslo ir kt. Lietuvos konkurencinio pranašumo identifikavimas minėtas kaip svarbi tolimesnės veiklos dalis. Ekspertai kalbėjo apie ilgalaikės vizijos poreikį ir svarbą, tačiau ir būtiną lankstumą peržiūrint kaip sekasi viziją įgyvendinti ir esant poreikiui – keisti veiklos kryptis. Paminėta geografinių strategijų kūrimo reikšmė, orientavimasis į projektų stambinimą ir mažesnių skaičių prioritetų, juos derinant su valstybių partnerių poreikiais ir Lietuvos stipriosiomis pusėmis. Ne kartą iškelta vystomojo bendradarbiavimo “inventorizacijos” idėja ir poreikis suprasti ir tinkamai panaudoti visus jau esamus ir turimus instrumentus ir priemones vystomojo bendradarbiavimo veiklos vykdymui ir šios politikos veiksmingumo stiprinimui. Ekspertai užsiminė, kad siekiant platesnio visuomenės informuotumo apie

vystomąjį bendradarbiavimą, verta kalbėti apie dar didesnę vystomojo bendradarbiavimo termino reikšmės komunikavimą, skaidrumo didinimą ir kt.

2 diskusija

Antroje teminėje diskusijoje dalyvavę viešojo valdymo, tarptautinių ryšių, ir vystomojo bendradarbiavimo ekspertai diskutavo apie geografinių ir teminių kryptių svarbą vystomojo bendradarbiavimo politikoje ir aptarinėjo 5-8 tarpinės ataskaitos rekomendacijas. Ekspertų nuomone, Rytų Partnerystės šalys yra pagrindinis Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo geografinis prioritetas. Nepaisant to, dauguma diskusijos dalyvių taip pat mato svarbą ir aktyvesniame bendradarbiavime su kitais pasaulio regionais, ypač Afrika. Diskutuojant apie potencialius teminius prioritetus, ekspertai paminėjo paramos teikimą demokratijai, skaitmenizacijai, žaliajai ekonomikai, ir lyčių lygybei besivystančiose šalyse. Taip pat, diskusijos dalyviai teigė, kad vystomojo bendradarbiavimo prioritetai turi būti artimai susieti su šalies vertybėmis, bei galimybėmis kurti ekonominę naudą Lietuvai ir jos šalims partnerėms.

Antrosios diskusijos dalyviai taip pat pabrėžė, kad vystomojo bendradarbiavimo politikos stiprinimas taip pat turi atsižvelgti į bendrą šios politikos veikimo metodų ir principų įtvirtinimą. Ekspertų nuomone, tai leistų stiprinti tarpinstitucinį bendravimą vykdant šią politiką ir veiksmingiau išnaudoti jai skiriamus administracinius ir finansinius išteklius. Taip pat, visi šios diskusijos dalyviai išreiškė poziciją, kad Lietuvos institucijos per mažai bendradarbiauja su verslo ir nevyriausybinų organizacijų atstovais vykdant ir formuojant vystomojo bendradarbiavimo politiką. Diskusijos metu taip pat išreikštas palaikymas galimybei inicijuoti Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos Paramos vystymuisi komiteto (EBPO PVK) specialiąsias konsultacines apžvalgas, siekiant gauti papildomas tarptautinių ekspertų rekomendacijas Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo politikos stiprinimui.

3 diskusija

Trečioji diskusija skirta tarptautiškumo stiprinimo tematikai ir joje aptartos 9-12 tarpinės ataskaitos rekomendacijos. Rekomendacijos susijusios su: prioritetų daugiašaliuose formatuose nustatymu, delegavimo didinimu, jaunųjų profesionalų įtraukimu ir EBPO specialiųjų konsultacijų inicijavimu. Diskusijoje dalyvavo Lietuvos diplomatai ir kiti institucijų atstovai, viešosios politikos ir vystomojo bendradarbiavimo ekspertai.

Ekspertai pabrėžė aktyvesnio įsitraukimo į tarptautinius vystomojo bendradarbiavimo formatus būtinybę ir svarbą, pirmiausia aktyviau išsiskiriant ir komunikuojant ko ir kaip yra tikimasi. Ne kartą pabrėžta ES akredituota Centrinė projektų valdymo agentūra (CPVA) ir jos stiprybės, paminėta, kad prasminga būtų svarstyti CPVA atstovų delegavimo į ES atstovybes šalyse partnerėse galimybę. Taip pat paminėtas aktyvus CPVA dalyvavimas Praktikų tinkle Europos vystomajam bendradarbiavimui (angl. Practitioners' Network for European Development Cooperation), kuriam nuo 2021 m. gegužės mėn. CPVA ko-pirmininkaus su Vokietijos tarptautinio bendradarbiavimo agentūra (GIZ). Taip pat kalbėta apie galimybę skirti daugiau dėmesio vystomajam bendradarbiavimui Lietuvos diplomatinėse atstovybėse ir bendradarbiaujant su tarptautinėmis finansų ir vystomojo bendradarbiavimo institucijomis (ypač – Pasaulio banku). Ekspertai kalbėjo ir apie galimybes plėsti Lietuvos veiklą į kitus geografinius regionus, ypač tuos, kuriems daug dėmesio skiria ir ES (šiuo metu - Afrika), svarstyti apie strategijų ir šiems regionams rengimą. Diskusijos metu taip pat pabrėžta sinergijos stiprinimo tarp dvišalės ir daugiašalės paramų svarba.